

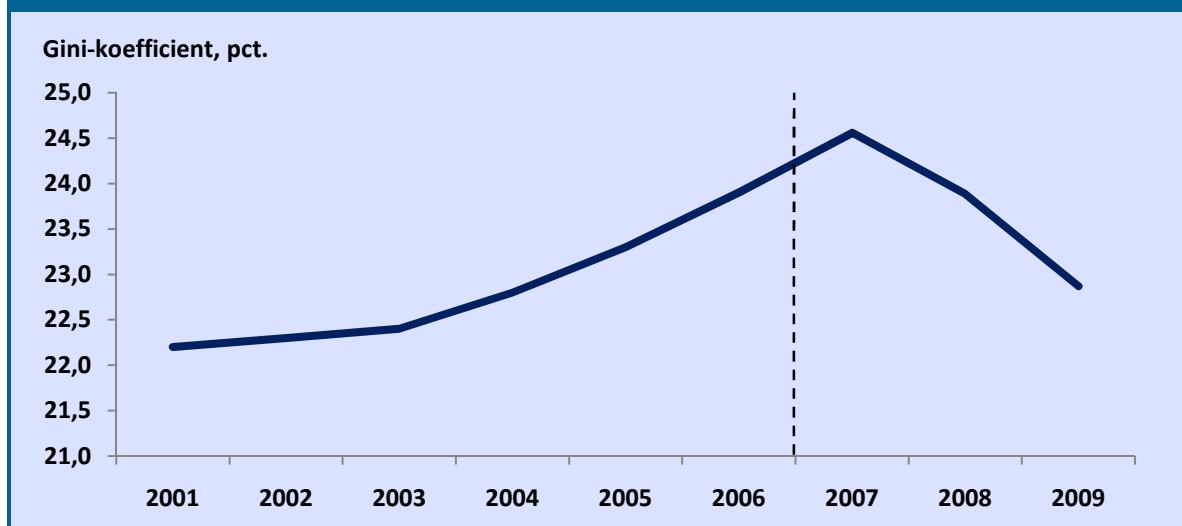
KRISEN KNÆKKER ULIGHEDEN

Aktiekursernes kollaps og en bristet boligboble under finanskrisen har mindsket uligheden i Danmark. Uligheden målt ved Gini-koefficienten skønnes at falde fra 24,6 pct. i 2007 til 22,9 pct. i 2009. Det skyldes, at fald i aktiekurser og boligpriser primært rammer personer med høje indkomster, mens personer på overførselsindkomst og andre grupper med lave indkomster ikke har oplevet samme ændring i deres økonomiske situation. De seneste års stigende ulighed, som var drevet af en gunstig udvikling på aktie- og boligmarkederne, er dermed vendt. Krisen har øget de relative indkomster hos personer med lave indkomst uden at de nødvendigvis har oplevet en indkomstfremgang. Beregningerne illustrerer, at man skal være varsom med at bruge et fald i Gini-koefficienten som bevis for at personerne med lave indkomster er blevet økonomisk bedre stillet. Tilsvarende kan man heller ikke bruge en stigning i Gini-koefficienten til at konkludere at samme gruppe er blevet ringere stillet. Udviklingen i uligheden i 2008 og 2009 afspejler samlet set et betydeligt velstandstab (tab af friværds, konkurser, tab af arbejdspladser osv.). Det stiller spørgsmålstegn ved om en politisk målsætning om at mindske uligheden overhovedet er hensigtsmæssig. Det forventede fald i uligheden i 2008 og 2009 vil formentlig fastholde Danmarks aktuelle position som det land i verden med mindst ulighed.

Danmark er blevet mere lige i 2008 og 2009

På samme måde som stigende boligpriser og aktiekurser har øget indkomstuligheden siden 2003 (målt ved Gini-koefficienten) kan vi nu forvente et tilsvarende fald i uligheden i 2008 og 2009 som følge af lavere aktiekurser og prisfaldet på boligmarkedet. Skøn for indkomstuligheden for perioden 2007 til 2009, som inddrager udviklingen på aktie- og boligmarkedet, viser et fald fra 24,6 pct. i 2007 til 22,9 pct. i 2009, jf. figur 1 og tabel 1.

Figur 1. Forskelle I disponible indkomster 2001-2009.

Anm.: Gini-koefficienten for 2007-2009 er skøn baseret på udviklingen i aktiekurserne og boligpriserne samt effekten af skatteaftalen fra 2007.

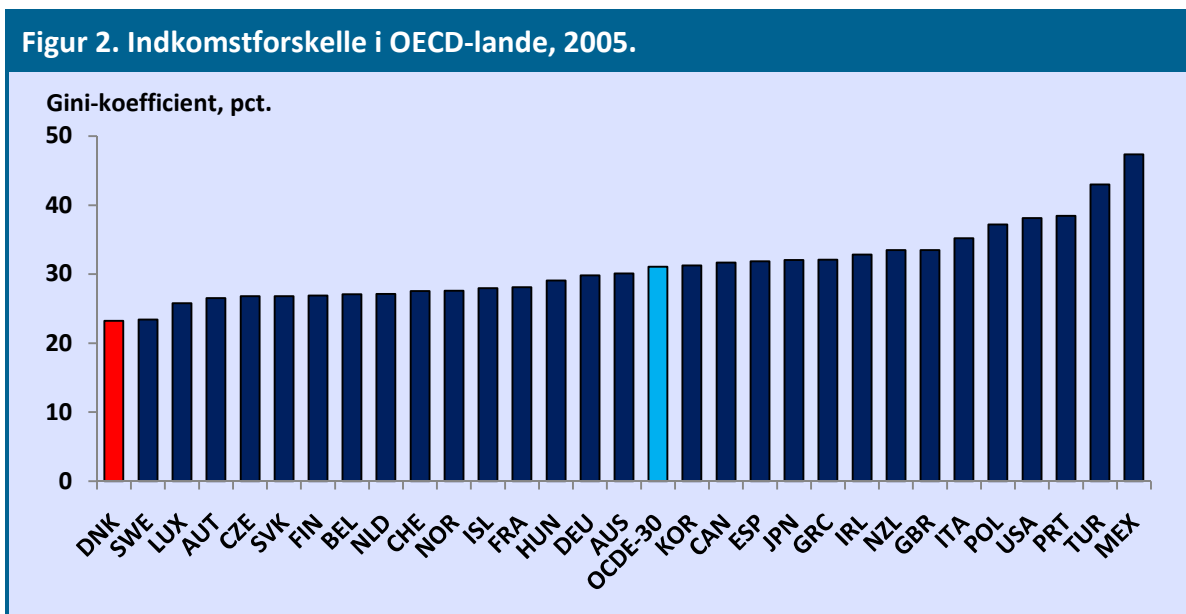
Kilde: Finansministeriets notater om indkomstudvikling og -fordeling i Danmark, oktober 2006, januar 2008 og april 2009 samt egne beregninger.

Krisen forventes dermed på to år at reducere de målte indkomstforskelle med 1,7 pct.enheder. Til sammenligning forventes skattelettelserne i Forårspakke 2.0 ifølge skatteministeriet at bidrage med 0,45 pct.enheder til Gini-koefficienten.

De mindre indkomstforskelle i 2008 og 2009 er forårsaget af et stort velstandstab i Danmark. Boligmarkedets nedtur har medført et stort fald i boligejernes boligformue, mens aktiekursernes fald underliggende afspejler den dårlige indtjening og lave produktion hos de danske virksomheder. Denne udvikling har primært ramt personer med høje indkomster, mens personer med lave indkomster kun rammes i mindre grad. Det betydelige velstandstab i forbindelse med finanskrisen og den medfølgende lavere indkomstulighed sætter spørgsmålstegn ved om en politisk målsætning om at mindske uligheden overhovedet er hensigtsmæssig.

Den stigende ulighed i de senere år er fra mange sider blevet udråbt til et samfundsproblem. Dette er på trods af, at alle indkomstgrupper set over en årrække har oplevet indkomstfremgang. Tilhængere af denne logik burde fremhæve det nuværende fald i aktie- og boligformuerne som noget positivt, fordi det samtidig medfører et fald i indkomstuligheden.

Faldet i Gini-koefficienten i 2008 og 2009 vil formentlig cementere Danmarks aktuelle position som det land i verden med de laveste indkomstforskelle (den seneste sammenligning er baseret på tal fra 2005), jf. figur 2.

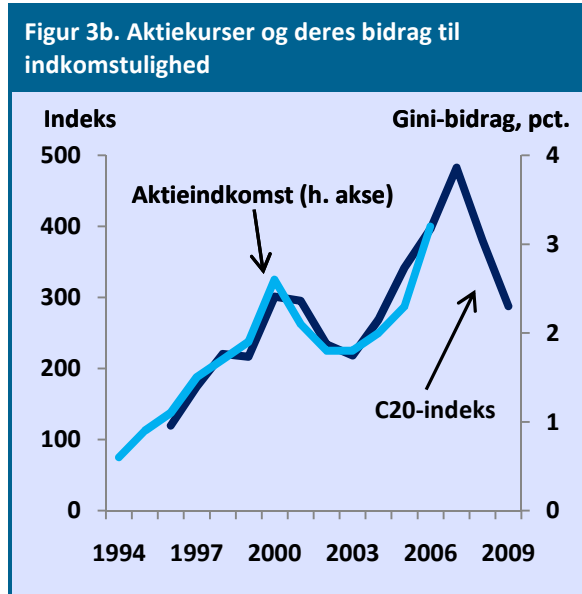
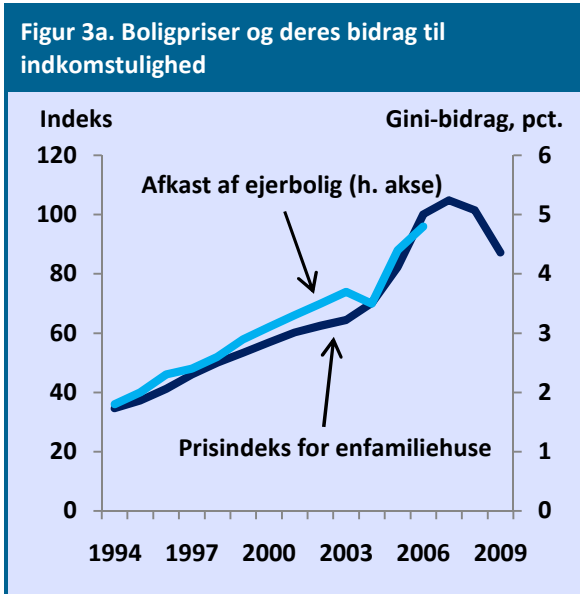
Kilde: *Growing Unequal? Income distribution and poverty in OECD countries.*

Fremskrivning af Gini-koefficient

Den skønnede udvikling i Gini-koefficienten fra 2007 til 2009 er primært baseret på udviklingen i aktieindkomsterne og afkastet af ejerbolig.¹ Deres bidrag til Gini-koefficienten er fremskrevet med henholdsvis udviklingen i C20-indekset og kontantprisen for enfamiliehuse, hvor der er en tæt sammenhæng, jf. figur 3a og 3b.²

¹ Boligejernes kapitalindkomst indeholder et imputeret afkast af ejerboligen. Et afkast som består af at ejeren frit kan bo i ejendomme, en såkaldt økonomisk lejeværdi. Det imputerede afkast er beregnet som 4 pct. af ejendomsvurderingen.

² Knækket i kurven for afkast af ejerbolig i 2004 (figur 2a.) skyldes, at ejendomsvurderingerne for 2004 på grund af en meget lav teknisk regulering er næsten uændrede i forhold til 2003. Det betyder, at vurderingerne for 2005 reelt dækker over hele stigningen i ejendomspriserne fra 2003 til 2005. Den målte indkomstudvikling i de to år 2004 og 2005 skal derfor ses i sammenhæng.

Anm.: Skøn for udviklingen i boligpriserne baseret på Økonomisk Redegørelse, august 2009.

Kilde: Finansministeriets notater om indkomstudvikling og -fordeling i Danmark, oktober 2006, januar 2008 og april 2009 og Danmarks Statistik.

Fremskrivningens fokus på aktieindkomsterne og afkastet af ejerbolig skal ses i lyset af, at stigningen i uligheden målt ved Gini-koefficienten i perioden 1994-2006 stort set alene kan henføres til udviklingen i netop disse kapitalindkomster, jf. *Indkomstudvikling og fordeling i Danmark 1983-2006*, side 13-14, *Finansministeriet april 2009*. En fremskrivning af Gini-koefficienten, som primært fokuserer på udviklingen i kapitalindkomsterne, vurderes derfor at være et retvisende pejlemærke for uligheden.

Bidragene fra aktieindkomst og afkast af ejerbolig øger samlet Gini-koefficienten med 0,9 pct.enheder i 2007, jf. tabel 1. I årene 2008 og 2009 mindsker udviklingen i aktieindkomst og afkast af ejerbolig isoleret Gini-koefficienten med 2,4 pct.enheder. Bemærk, at en del af faldet i bidragene fra aktier og ejerboliger delvist modvirkes af faldende skat af kapitalindkomst.

Tabel 1. Bidrag til ændring i indkomstforskelle 2001-2009									
Pct.enheder	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gini (Disponibel indk.)	22,2	22,3	22,4	22,8	23,3	23,9	24,6	23,9	22,9
<i>Heraf bidrag fra:</i>									
Personlig indkomst	39,9	39,8	39,3	39,0	37,9	37,5	37,5	37,5	37,5
- Skat heraf	-19,1	-18,9	-18,6	-17,8	-17,4	-17,3	-17,3	-17,2	-17,1
Pers. Indkomst efter skat	20,8	20,9	20,7	21,2	20,5	20,3	20,3	20,3	20,4
Aktieindkomst	2,1	1,8	1,8	2,0	2,3	3,2	3,9	3,1	2,4
Afkast af ejerbolig	3,3	3,5	3,7	3,5	4,4	4,8	5,0	4,9	4,2
Anden kapitalindkomst	-1,4	-1,6	-1,5	-1,5	-1,0	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Kapitalindkomst i alt	3,9	3,6	3,9	4	5,7	6,8	7,7	6,7	5,3
- Skat heraf	-1,2	-1,1	-1	-1,1	-1,4	-1,6	-1,8	-1,6	-1,3
Kapitalindkomst efter skat	2,7	2,6	2,9	2,9	4,3	5,2	5,9	5,2	4,1
Øvrige	-1,2	-1,2	-1,2	-1,4	-1,5	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6

Anm.: Gini-koefficienten for perioden 2007 til 2009 er egne skøn baseret på udviklingen i C20-indeks og kontantprisen for enfamiliehuse. Derudover er bidraget fra skat af personlig indkomst korrigeret for effekten af skatteaftalen fra 2007.

Kilde: Finansministeriets notater om indkomstudvikling og -fordeling i Danmark, oktober 2006, januar 2008 og april 2009 samt egne beregninger.

Skønnet på skat af personlig indkomst er korrigeret for effekten af skatteaftalen fra 2007 (effekten på Gini-koefficienten vurderes af Skattekommissionen til 0,16 pct.enheder).

Det har ikke været muligt at finde nogen klar sammenhæng mellem udviklingen i bidraget fra personlig indkomst og eksempelvis ledigheden og beskæftigelsen. Bidraget fra personlig indkomst antages derfor beregningsteknisk at være uændret fra 2006 til 2009.

Men det er klart, at den lavere ledighed i forhold til 2006 isoleret set kan medføre lavere Gini-koefficient i 2007 og 2008 (i 2009 skønnes ledigheden at være tilbage på 2006-niveauet). Ændringer i ledigheden vil dog næppe have stor betydning for Gini-koefficienten, idet selv store ændringer i ledigheden på 50.000 personer kun ændrer indkomsten mindre end 1 pct. af befolkningen. Bidragene fra anden kapitalindkomst og øvrige har under ét været omtrent uændrede over tid og antages ligeledes uændret fra 2006-2009.

Gini-koefficienten beregnes på lovmodellen, hvis datagrundlag først foreligger med en betydelig forsinkelse - på nuværende tidspunkt foreligger der kun datagrundlag i lovmodellen frem til 2006.³ En aktuel vurdering af uligheden må derfor nødvendigvis baseres på skøn som i indeværende analysenotat. En Gini-koefficient beregnet på et fuldt datagrundlag vil naturligvis opfange en bredere vifte af ændringer i indkomstfordelingen end ovenstående fremskrivning, herunder eksempelvis demografiske forskydninger osv.

³ Lovmodellen er baseret på en detaljeret stikprøve på 33,3 pct. af befolkningen.